

молоді в бік формування відповідальної, соціально-активної, громадсько-патріотичної врівноваженої поведінки.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо впровадження STEM-освіти у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах України на 2017/2018 навчальний рік / Лист ІМЗО № 21.1/10-1470 від 13.07.17 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/56880.
2. Барна О. В., Балик Н. Д. Впровадження STEM-освіти у навчальних закладах: етапи та моделі. *STEM-освіта та шляхи її впровадження в навчально-виховний процес*: матеріали І регіональної науково-практичної веб-конференції. Тернопіль, 2017. С. 3–8.
3. Гуревич Р., Кадемія М., Шевченко Л. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навч. посіб. Вінниця : Планер, 2013. 499 с.
4. Шулікін Д. STEM-освіта: готувати до інновацій. *Освіта України* : офіційне видання міністерства освіти і науки України. 2015. № 26 (1437). С. 8–9.

Аліна КРЕВСУН

ОСОБИСТІСНА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЯКІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА

Розвиток освітньої галузі, як і інших складових життя людської спільноти, залежить від впливу глобалізаційних та інформаційних процесів. Професійна підготовка фахівців в Україні відбувається у вимірі нових освітніх реалій: використання здобутків провідних держав світу в освіті вимагають принципово нових підходів до формування професійної компетентності майбутнього фахівця, розвитку особистості-професіонала.

На перший план виходить не тільки підвищення якості професійної підготовки, але й підготовка фахівця з новим типом мислення, здатного до інноваційної творчої діяльності. Характеристиками професіоналізму виступають: інформаційна обізнаність, самостійне мислення, генерація оригінальних та сміливих ідей, швидкість прийняття рішень та їх реалізація, відповідальність за результати своєї роботи.

Мобільність студентів є однією із головних умов розвитку світового освітнього простору. Вона передбачає володіння комплексом різноманітних знань, умінь та навичок, особистісних якостей, необхідних для ефективної взаємодії з оточенням: чим вищий рівень мобільності людини, тим швидше вона адаптується та соціалізується у суспільстві.

Мобільність студентської молоді розширює можливості представлення своєї кваліфікації на ринку праці, сприяє формуванню інформаційної компетентності та інформаційної культури фахівця. При цьому важливим є створення таких умов академічного освітнього середовища, в яких студент має право свободи вибору індивідуальної освітньої траєкторії відповідно до своїх інтересів, здібностей і можливостей навчання за освітньо-професійною програмою.

Аналіз наукових праць показує, що дана проблема розглядається у наукових працях таких учених як Ж. Вірна, В. Гришак, Н. Гуляєва, О. Дем'яненко, Ж. Клименко, Ю. Калиновський, Я. Карлінська, В. Коширець, Л. Пілецька, О. Співаковський, М. Степко, Н. Чіжова та ін.

Мета нашого наукового пошуку полягає у з'ясуванні сутності і ролі особистісної мобільності студентів як якісної характеристики його інформаційної компетентності.

У психолого-педагогічній науці професійна компетентність розглядається вченими як якісна інтегральна характеристика діяльності спеціаліста що визначає його готовність і здатність до виконання професійних функцій, прийняття оптимальних

рішень із застосуванням професійних знань і попереднього досвіду для досягнення потрібного результату. Вона включає змістовну та процесуальну складові та має основні сутнісні характеристики, а саме: критичність мислення, мобільність знань, умінь та навичок та гнучкість професійного підходу до вирішення професійних завдань.

У сучасних умовах розвитку високих технологій та інформатизації суспільства інформаційна компетентність виступає невід'ємною складовою професійної компетентності людини. Сутність інформаційної компетентності фахівця складає вміння вільно і правильно користуватися інформацією у всіх її формах і представленнях. Безумовно, це вимагає високого рівня розвитку комп'ютерної грамотності та оволодіння у повній мірі інформаційно-цифровими технологіями.

Зауважимо, що з одного боку інформаційна компетентність як суб'єктивне явище відзначається динамічністю, мінливістю за рахунок тих перетворень, які відбуваються в досвіді людини, в її психіці та особистісних якостях. З іншого боку, інформаційна компетентність як об'єктивне явище також збагачується, уточнюється, доповнюється у зв'язку з розвитком самого інформаційного середовища.

Людина у значній мірі є самокеруючою і саморегулюючою системою: рівень самокерування – одна з головних характеристик розвитку особистості. Особистісні психологічною, духовною сутністю людини, що проявляється у різноманітних узагальнених системах якостей: сукупність соціально-значущих властивостей; система відносин до світу і зі світом, до самого себе; система спілкування, діяльності, поведінки і відносин; здійснення певних соціальних ролей; система потреб; сукупність здібностей, творчих можливостей та ін.

Термін «мобільність» означає рухливість, здатність людини до швидкої дії та зміни станів. Мобільність формується й розвивається у процесі практичної, навчальної, соціальної, культурної діяльності та сприяє реалізації задатків і здібностей. Мобільність передбачає здатність спостерігати, аналізувати й оцінювати власні дії та вчинки, моделювати та змінювати свою життєдіяльність [2].

Важливим для нашого дослідження є питання виокремлення видів мобільності як характеристики саморозвитку людини. У психолого-педагогічній науці мобільність людини класифікується за такими видами: соціальна, професійна, академічна, інтелектуальна, культурна, комунікативна та ін. Особистісна мобільність є категорією, яка об'єднує всі види, оскільки як учасник міжособових зв'язків людина проявляється саме у здатності до всіх видів мобільності.

Змістовно-порівняльний аналіз наукових праць показує, що дослідники по-різному трактують поняття особистісної мобільності студентів. На наш погляд, суттєвим є трактування даного поняття Ж. Вірною та В. Коширець, які розглядають особистісну мобільність «як компонент структури життєвого простору студентської молоді, що містить наукові і побутові пояснення життя; як сукупність різноманітних умов життєдіяльності, а також ситуативних та систематичних комунікацій, зв'язків і взаємовідносин; як умову створення матеріально-духовного світу, що змінює форми людського буття та, тим самим, через зміни зовнішнього світу особистість змінює і саму себе» [1, с. 39].

Наявність особистісної мобільності у студентів проявляється як зовнішніми так і внутрішніми ознаками. Щодо зовнішніх, то вони характеризуються тим, як людина поводить себе в навчальному процесі: чи дотримується вона його правил, вимог; чи вміє застосовувати свої знання на практиці; чи наявне в неї самостійне приймання рішень та несення за них відповідальності; чи взаємодіє з іншими студентами в групі, на потоці, в академічному середовищі, чи бере участь у суспільному житті закладу вищої освіти. Щодо внутрішніх ознак особистісної мобільності студентів, то вони характеризуються через здатність студента відстоювати свої думки та ідеї; усвідомлення важливості

самоосвіти; відкритості до нового; креативності у виконанні завдань, здатності робити висновки та ін.

Серед вагомих ознак розвитку особистісної мобільності науковці виділяють мотивацію на отримання нових знань, готовність до саморозвитку, інтелектуальну та соціальну активність, адаптивність та креативність [2; 3].

Особистісна мобільність проявляється як чітка мотивація на отримання нових загальнонаукових та професійних знань, усвідомлення мети інтелектуально-пізнавальної діяльності в процесі професійної підготовки. Студент має швидко орієнтуватися на інновації та ефективно застосовувати їх задля формування важливих професійних знань: саме така здатність допоможе розвивати потужну інформаційну компетентність та успішно використовувати її під час навчання у вищій школі.

Готовність до саморозвитку майбутнього фахівця визначається єдністю мотиваційних, пізнавальних і морально-вольових компонентів. Поступове вивчення окремих сторін самоосвітньої діяльності є необхідною умовою їх пізнання в єдності та взаємозв'язку. Студент має чітко розуміти завдання в різних формулюваннях і контекстах, систематизувати запропоновану або самостійно підібрану інформацію за певними ознаками, знаходити помилки в отриманій інформації і вносити пропозиції щодо їх виправлення.

Інтелектуальна і соціальна активність студента передбачає вміння розуміти передбачати результати власної діяльності, поведінки і безпосередньо себе самого у нових умовах освітнього середовища та підходити до цього усвідомлено. Соціальна активність дає можливість йому відчувати себе потрібним у студентській спільноті, усвідомити не лише значущість отриманої інформації для себе, але й для оточення.

Крім цього, особистісна мобільність формує здатність людини до гнучкості та адаптації, що гарантує безперервний та якісний освітній процес і значно зменшує варіант відкидання важливої інформації, підвищує рівень професійної підготовки майбутнього фахівця. Також високий рівень мобільності характеризується вмінням студента швидко змінювати форми інтелектуальної роботи та соціальних відносин, що забезпечує отримання нових знань, умінь і навичок, формування професійної компетентності в цілому.

Креативність, як комплексна властивість особистісної мобільності студента, проявляється в реалізації творчих здібностей в процесі оволодіння основами майбутньої професійної діяльності, результатом якої є творчі продукти.

Вищезазначене дозволяє нам стверджувати, що особистісна мобільність є якісною характеристикою інформаційної компетентності студента, яка характеризується:

- по-перше, обізнаністю майбутнього фахівця щодо механізмів процесів саморозвитку і самопрогнозування власної життєдіяльності;
- по-друге, активною включеністю у процес професійної підготовки, яка передбачає практичну реалізацію різних видів особистісної мобільності;
- по-третє, ефективним використанням інформаційних технологій різних видів з метою особистісно-соціального і професійного зростання.

Таким чином, особистісна мобільність є основою успішної професійної підготовки, що забезпечує формування освіченого, компетентного, всебічно розвинутого, самостійного, креативного та конкурентоспроможного фахівця.

Список використаних джерел

1. Вірна Ж. П., Коширець В. В. Структурно-функціональна організація особистісного простору студентської молоді. *Психологічні перспективи*. 2014. Вип. 23. С. 39–54.

2. Пілецька Л. С. Психологічна сутність професійної мобільності особистості. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць*. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. К. : ЛАДО, 2013. Т. 1. Вип. 40. С. 368–371.

3. Чіжова Н. В., Антоненко І. І. Особистісна мобільність: ключі до управління. *Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Вип. 79. Т. 2. С. 192–195.

Ірина ДАЦЕНКО

STEM-ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СВІТІ

STEM (*S* – science, *T* – technology, *E* – engineering, *M* – mathematics) – природничі науки, технології, інженерія та математика. Акронім STEM вживається для позначення популярного напрямку в освіті, що охоплює природничі науки (Science), технології (Technology), технічну творчість (Engineering) та математику (Mathematics) [1].

Посилення ролі STEM-освіти є одним із пріоритетів модернізації освіти, складовою частиною державної політики з підвищення рівня конкурентоспроможності національної економіки та розвитку людського капіталу, одним з основних факторів інноваційної діяльності у сфері освіти, що відповідає запитам економіки та потребам суспільства [1].

У всьому світі спостерігається дефіцит фахівців з технічних напрямків, попит на них росте набагато швидше, ніж на інші спеціальності, саме тому, у відповідь на виклики часу, такий тип освіти виходить на перший план [4].

На відміну від класичної, в нашому розумінні, освіти, за STEM дитина отримує набагато більше автономності. На процес навчання набагато менше впливають стосунки, які склалися між учнем та вчителем, що дає можливість більш об'єктивно оцінювати прогрес. За рахунок такої автономності, дитина вчиться бути самостійною, приймати власні рішення та брати за них відповідальність. Зі слів Елада Інбара, засновника компанії, що займається інтеграцією роботів у навчальний процес шкіл Сполучених Штатів, коли діти взаємодіють з роботами, вони легше сприймають власні помилки. Навички критичного мислення та глибокі наукові знання отримані в результаті навчання за STEM, дозволяють дитині вирости новатором – двигуном розвитку людства [3].

Ми повинні пам'ятати, що освіта STEM також виходить за межі аудиторії, і хоча це не обов'язково означає, що хтось отримає професію, пов'язану з STEM, наукові, технологічні та математичні знання є невід'ємною частиною сучасного світу для багатьох різних кар'єр, таких як журналістика, курування музеїв та робота з громадськістю.

Кожна робота включає фінансовий аспект – математична освіта може допомогти в цьому. Ми все більше й більше живемо в епоху цифрових технологій, тому технології важливі на всіх роботах. Навіть якщо ви закінчите займатися гуманітарними науками та мистецтвом, комп'ютерні навички – це те, з чим ви повинні бути знайомі [5].

Міністерство освіти на науки України у 2016 році опублікувало першу версію "Концептуальних засад реформування середньої освіти" та Концепцію Нової Української Школи (НУШ), де одними із основних компетентностей школярів є: вміння логічно і математично мислити; наукове розуміння природи і сучасних технологій; впевнене користування інформаційно-комунікаційними технологіями; обізнаність і самовираження у сфері культури [2].

Розвиток STEM-освіти забезпечується шляхом співпраці представників закладів освіти та академічних наукових установ, науково-дослідних лабораторій, наукових музеїв, природничих центрів, підприємств, громадських та інших організацій, у тому числі із залученням їх до створення освітнього середовища закладів освіти.